

PRAWO DO SKŁADANIA PETYCJI

Od wejścia w życie traktatu z Maastricht wszyscy obywatele Unii Europejskiej oraz wszystkie osoby fizyczne i prawne mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwach członkowskich mają prawo składać do Parlamentu Europejskiego petycje w postaci skarg lub wniosków w sprawach objętych zakresem kompetencji Unii Europejskiej. Petycje rozpatrywane są przez Komisję Petycji Parlamentu, która decyduje o ich dopuszczalności i odpowiada za podjęcie dalszych działań z nimi związanych.

PODSTAWA PRAWNA

Artykuły 20, 24 i 227 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), art. 44 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

CELE

Prawo do składania petycji ma zapewnić obywatelom UE i osobom zamieszkałym w UE prosty sposób wnoszenia do instytucji UE skarg lub wniosków o podjęcie działań.

OSIĄGNIĘCIA

A. Kwalifikowalność i wymogi (art. 227 TFUE)

Prawo do składania petycji, indywidualnie lub wspólnie z innymi osobami, mają wszyscy obywatele UE, jak również wszystkie osoby fizyczne lub prawne posiadające miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w państwie członkowskim.

Aby petycja mogła zostać uznana za dopuszczalną, musi odnosić się do spraw objętych zakresem działalności UE i dotyczyć bezpośrednio składających petycję. Ten ostatni warunek podlega bardzo szerokiej wykładni.

B. Procedura

Procedurę dotyczącą petycji określono w art. 226-230 Regulaminu Parlamentu oraz w załączniku VI (XX) do Regulaminu, w których powierzono obowiązki w tym zakresie jednej z komisji parlamentarnych – Komisji Petycji.

1. Dopuszczalność formalna

Petycje muszą zawierać nazwisko, obywatelstwo i miejsce zamieszkania każdej z osób składających petycję i muszą być sporządzone w jednym z języków urzędowych UE.

Można je składać drogą elektroniczną w internetowym portalu petycji Parlamentu albo w formie papierowej za pośrednictwem poczty.

2. Dopuszczalność merytoryczna

Petycje spełniające te wymagania formalne przekazuje się Komisji Petycji, która musi najpierw zdecydować o dopuszczalności petycji. W tym celu Komisja sprawdza, czy przedmiot petycji objęty jest zakresem działalności UE. Jeżeli tak nie jest, petycja zostaje uznana za niedopuszczalną. Powiadamia się o tym składającego petycję, podając mu powody takiej decyzji. Składającym petycje często sugeruje się zwrócenie się do innego organu krajowego, unijnego lub międzynarodowego. Petycje uznaje się za niedopuszczalne głównie dlatego, że składający petycje mylą kompetencje i obowiązki UE oraz jej możliwości działania i stosowania środków odwoławczych z kompetencjami państw członkowskich i innych organizacji i organów międzynarodowych (takich jak ONZ i Rada Europy), w tym jeśli chodzi o stosowanie Karty praw podstawowych UE.

3. Rozpatrywanie petycji

W zależności od okoliczności Komisja Petycji może podjąć jedną lub kilka z następujących czynności:

- zwrócić się do Komisji Europejskiej o przeprowadzenie wstępnego dochodzenia w związku z petycją i przedstawienie informacji dotyczących zgodności z odnośnym prawem unijnym;
- przekazać petycję innym komisjom Parlamentu tytułem informacji lub w celu podjęcia dalszych działań (dana komisja może na przykład uwzględnić petycję w swoich pracach legislacyjnych);
- jeśli petycja dotyczy konkretnej sprawy wymagającej poświęcenia jej szczególnej uwagi, Komisja Petycji może skontaktować się z odpowiednimi instytucjami lub władzami lub interweniować za pośrednictwem stałego przedstawicielstwa danego państwa członkowskiego w celu rozwiązania sprawy;
- podjąć jakiegokolwiek inne działanie, które uzna za właściwe dla pomyślnego rozwiązania danej sprawy lub udzielenia składającemu petycję stosownej odpowiedzi.

Komisja Petycji decyduje również o umieszczeniu petycji w swoim porządku obrad. W takim przypadku do uczestnictwa w posiedzeniu zaprasza się składającego petycję, Komisję Europejską i przedstawicieli państw członkowskich. Podczas tego posiedzenia składający petycję przedstawia swoją petycję, Komisja Europejska ustnie wyraża swoje stanowisko i komentuje swą odpowiedź pisemną dotyczącą spraw poruszonych w petycji, także przedstawiciele zainteresowanych państw członkowskich mogą zostać poproszeni o zabranie głosu. Członkowie Komisji Petycji mają następnie możliwość wymiany poglądów na tematy poruszone w trakcie debaty i mogą zaproponować podjęcie dalszych działań.

W szczególnych przypadkach Komisja Petycji może postanowić, że zorganizuje wysłuchanie publiczne lub warsztaty, przeprowadzi misję informacyjną w danym kraju lub regionie, przyjmie sprawozdanie z wyjazdu zawierające uwagi i zalecenia lub

przygotuje i przedłoży pełne sprawozdanie, które zostanie poddane pod głosowanie na posiedzeniu plenarnym Parlamentu. Komisja może również podjąć decyzję o skierowaniu do Komisji Europejskiej lub Rady pytania wymagającego odpowiedzi ustnej i o przeprowadzeniu debaty na posiedzeniu plenarnym.

Jeżeli petycja dotyczy spraw leżących w interesie ogólnym i ujawnia wadliwą transpozycję lub nieprawidłowe stosowanie prawa UE, Komisja Europejska może podjąć na jej podstawie działania wobec danego państwa członkowskiego, między innymi wszcząć postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

4. Zamknięcie

Komisja Petycji może zamknąć petycję na różnych etapach procedury, na przykład po podjęciu decyzji o dopuszczalności petycji, po przeprowadzeniu dyskusji na posiedzeniu komisji, gdy nie można podjąć żadnych dalszych działań w związku z petycją, jeśli składający petycję wycofa ją lub gdy składający petycję nie udzieli w terminie odpowiedzi.

5. Przejrzystość

Petycje składane do Parlamentu stają się dokumentami publicznymi. Po podjęciu przez Komisję Petycji decyzji o dopuszczalności petycji ich streszczenia, wraz z innymi istotnymi dokumentami, są publikowane we wszystkich językach urzędowych UE w internetowym portalu petycji Parlamentu.

Składającego petycję informuje się pisemnie o wszystkich decyzjach Komisji Petycji dotyczących jego petycji oraz o przesłankach tych decyzji, a po podjęciu decyzji otrzymuje on w stosownych przypadkach odnośne informacje i dokumenty.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Zgodnie z traktatami adresatem petycji jest Parlament i w związku z tym ma on obowiązek dopilnować, aby problemy opisane w petycjach były w UE w pełni brane pod uwagę. Aby osiągnąć to w możliwie najlepszy sposób, Parlament powierzył specjalnej komisji – [Komisji Petycji](#) – zadanie rozpatrywania petycji i koordynowania działań następczych instytucji. Jak podkreśla się w rocznych sprawozdaniach z obrad Komisji Petycji w poprzedzającym roku^[1], Parlament zawsze uznawał petycje za kluczowy element demokracji uczestniczącej. Podkreśla również ich ważną rolę w ujawnianiu przypadków wadliwej transpozycji i nieprawidłowego stosowania prawa UE przez państwa członkowskie. W istocie wiele petycji doprowadziło do podjęcia działań legislacyjnych lub politycznych, wszczęcia spraw w ramach EU Pilot, wydania orzeczeń w trybie prejudycjalnym lub wszczęcia postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Komisja Petycji jest szczególnie aktywna w obszarze praw podstawowych (obejmującym prawa dzieci, dyskryminację, prawa mniejszości, wymiar sprawiedliwości, swobodny przepływ, prawa wyborcze, brexit), środowiska i dobrostanu zwierząt, rynku wewnętrznego, praw socjalnych,

[1]Roczne sprawozdania z obrad Komisji Petycji obejmują informacje o liczbie otrzymanych petycji, ich formie, statusie, efektach, kraju, języku, narodowości i temacie, o portalu internetowym, stosunkach z Komisją Europejską, Radą i Rzecznikiem Praw Obywatelskich, misjach informacyjnych, wystąpieniach publicznych, zleconych badaniach i innych kluczowych sprawach.

migracji, umów handlowych i zdrowia publicznego. Wyjątkową rolę komisja odgrywa zwłaszcza, jeśli chodzi o ochronę praw osób z niepełnosprawnościami w kontekście zasad ramowych UE dotyczących realizacji oenwetowskiej Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych; organizuje też coroczne warsztaty na tematy związane z niepełnosprawnością. Do instrumentów, które mają zagwarantować zajęcie się problemami poruszonymi przez obywateli w petycjach i ich rozwiązanie, zalicza się misje informacyjne, wysłuchania publiczne, zlecenie badań, stworzenie w 2016 r. sieci petycji zapewniającej lepszą współpracę komisji zajmujących się petycjami, a także współpracę i dialog z parlamentami i organami narodowymi oraz z pozostałymi instytucjami UE (zwłaszcza z Komisją Europejską i Europejskim Rzecznikiem Praw Obywatelskich). W 2014 r. Parlament uruchomił też [internetowy portal petycji](#), który pozwala zwiększyć i poprawić jawność i przejrzystość petycji, a także umożliwia kontakty obywateli i rezydentów (osób fizycznych i prawnych) z UE i ich uczestnictwo obywatelskie^[2].

Ottavio Marzocchi
12/2020

[2]Więcej informacji na temat Komisji Petycji i jej działalności można znaleźć w studium pt. [„Osiągnięcia Komisji Petycji w kadencji parlamentarnej 2014-2019 i wyzwania na przyszłość”](#).

